

СИГУРНОСТ ВСЕКИ ДЕН

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

СПЕЦИАЛНО ИЗДАНИЕ

**Подготовка на средства за точното изчисляване на експозицията
на химични вещества от консумация на храни**

Preparing the way for accurate calculations of dietary exposure to chemicals¹
Европейски Орган по Безопасност на Храните (EFSA), Парма, Италия

РЕЗЮМЕ

Един от основните компоненти на оценката на риска при безопасността на храните е оценката на експозицията, тоест оценката на вероятността консуматорът да бъде изложен на дадено вещество и количественото изражение на експозицията. Оценките на експозицията комбинират данните относно концентрациите на химичните вещества в храните с данните относно консумираното количество от тези храни.

1. Звено по мониторинг на химикалите и консумацията на храни

Звеното по мониторинг на химичните вещества и консумацията на храни (Dietary and Chemical Monitoring Unit – DCM) отговаря за събирането и оценката на аналитични данни в редица области: контаминанти, пестициди, остатъци от ветеринарно-медицински продукти, хранителни вещества, консумация на храни и др. Резултатите от тези дейности са представени в научни или технически доклади или са част от научни становища на EFSA.

Оценяващите риска използват резултатите относно експозицията като входни елементи при характеризирането на риска и могат да заявят специични анализи на под-популации, изложени на риск.

1.1 Структура за събиране на данни

Събирането на данни става чрез автоматизиран процес на подаване, наречен рамка за събиране на данни (Data Collection Framework – DCF). От въвеждането на DCF EFSA е предоставила помощ на държавите-членки за въвеждане на протокола за пренос на данни. Структурата за събиране на данни е получила до момента около **2.5 милиона запис** относно наличието на контаминанти. Извършени са анализи на **422** отделни **вещества** или групи вещества върху около **1 800 различни групи храни или фуражи**. Допълнително, всяка година **15 милиона** запис се подават в базата данни относно мониторинга на пестицидни остатъци.

1.2 Подход за пълно изучаване на хранителния режим

Подходът Пълно изучаване на хранителния режим (Total Dietary Study – TDS) може да бъде използван за преодоляване на възможен недостиг на данни. TDS е средство за определяне на експозицията на хората на химични вещества вследствие на консумация на храни през целия хранителен режим. Резултатите от TDS са най-подходящи за изчисляване на хроничната експозиция на химични вещества в храните и позволява анализ на тенденциите, когато големината на извадката е достатъчно представителна.

¹ Материалът е достъпен в пълен текст на английски език на адрес <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/as1014.pdf>

1.3 Данни за консумацията на храни

До момента EFSA е разработила две бази данни за консумацията на храни: **Concise European Food Consumption Database**, която съдържа данни за консумацията на основни групи храни и **Comprehensive European Food Consumption Database**, която съдържа данни за консумацията на ниво индивид. Към момента методите за измерване на консумацията на храни се различават съществено между отделните държави-членки, което не позволява събиране и обобщаване на всички данни за европейските хранителни навици. Затова EFSA работи върху хармонизиране на методологиите и се очаква готовата база данни за консумацията на храни в Европа, включваща милиони записи за консумацията на десет хиляди различни храни, да бъде завършена през 2018 г.

1.4 Описание и класификация на храните

Поддържането на система за уникална и универсална идентификация и характеризиране на храните е ключово за осигуряване на всеобща връзка между данните за консумация на храните и възникването на опасностите за оценка на експозицията. В рамките на две години EFSA, в сътрудничество с представители на държавите-членки, преразгледаха описанията и класификацията на храните. Въведена е система, наречена „FoodEx 1“ като единен критерий за кодирането на базата данни на консумацията на храни. След известно развитие, допълнителни тестове и усъвършенстване, EFSA публикува „FoodEx 2“, която съдържа подробно описание на храните.

1.5 Оценка на експозицията

Оценката на експозицията се дефинира като качествена и/или количествена оценка на възможния прием на биологичен, химичен или физичен агент чрез храната, както и експозицията от други източници. Точността на оценката на експозицията зависи от точността на двата входни елемента за изчисляването: концентрация на химичните вещества и консумацията на храните.

1.6 Анализ на данни и докладване

Успоредно с интензивните дейности по подобряване и хармонизиране на събирането на данни и методите за изчисляване на експозицията, звеното DCM изготвя анализи на данни и оценки на експозицията, които се използват в голям брой научни становища на различните панели на EFSA. Разработени са също редица научни и технически доклади, които представляват солидна научна основа за дейностите на Европейската Комисия по управление на риска.

2. Работа в мрежи

Сътрудничеството между EFSA и държавите-членки на ЕС в областта на събирането на данните е от ключово значение, тъй като основните ресурси продължават да се предоставят от националните организации. Създадени са две мрежи, включващи представители от всяка държава-членка на ЕС за подпомагане на сътрудничеството: **Експертна Група по данните за консумацията на храни** и **Експертна Група по данните за наличие на химични вещества**. Правят се опити също да се изгради база данни с платформа за общ достъп до данните от всички участници в мрежите.

Изготвил:

Добриня Николова,

ГЛАВЕН ЕКСПЕРТ В ДИРЕКЦИЯ „НСМОРПР“

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

05.11.2012 г.